

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January – 2026

Course	: MCOM	Date	: 17/02/2026
Subject Code	: MC01CC102	Time	: 03:00pm to 05:15pm
Subject Name	: નાણાકીય હિસાબી પદ્ધતિ	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

પ્રશ્ન-1 હિસાબી પદ્ધતિનો અર્થ આપી તેના વક્ષણો અને હેતુઓ સમજાવો 14
અથવા

ઇન્ટરનેશનલ એકાઉન્ટિંગ સ્ટાન્ડર્ડ બોર્ડ (IASB) તેમજ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટ્સ ઓફ ઇન્ડિયા (ICAI) વિશે વિગતે સમજાવો

પ્રશ્ન-2 હિસાબી પદ્ધતિના વિવિધ ખ્યાલો સમજાવો. 14
અથવા

કંપનીના પ્રકારો સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 શિખર કંપની લિ.નું તા.31-3-2020 ના રોજનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે તે અને વધારાની વિગતો પરથી 2013ના કંપની ધારા મુજબ વાર્ષિક હિસાબો ઊભા પત્રકોમાં જરૂરી હિસાબી નોંધો સાથે તૈયાર કરો. 14

ઉધાર બાકી	રકમ રૂ.	જમા બાકી	રકમ રૂ.
શરૂનો સ્ટોક	1,40,000	ઇક્વિટી મૂડી	12,00,000
ખરીદી	18,60,000	10%ના રીડીમેબલ ડિવેન્ચર	3,00,000
માલ પરત	80,000	વેચાણ	32,00,000
જમીન-મકાન	8,00,000	માલ પરત	60,000
પ્લાન્ટ-યંત્રો	6,00,000	વેણદારો	2,00,000
વેણદારો	4,00,000	ડિરેક્ટરની લોન	40,000
દેવાદારો	1,80,000	રોકાણોનું મળેલ વ્યાજ	16,000
જકાત	40,000	સ્ટાફ પેન્શન ફંડ	16,000
વેચાણ વિતરણ ખર્ચા	16,000	દેવી હૂંડી	20,000
જાવક માલ ગાડા ભાડું	6,80,000	બાંધી મુદતની થાપણો	3,48,000
મજૂરી	1,70,000	સામાન્ય અનામત	1,10,000
વહીવટી ખર્ચા	1,20,000	શેર જમી ખાતું	20,000
વાહનો	20,000	ન.નુ.ખાતું (તા.1-4-2019)	90,000
ટેલિફોન ડિપોઝિટ	20,000		
ડિરેક્ટર ફી	12,000		
ડિવેન્ચર વ્યાજ	3,00,000		
10% ના રોકાણો	80,000		
મજૂર કલ્યાણ ખર્ચા	12,000		
છુટા ઓજારો	40,000		
વેણીહૂંડી	50,000		
રોકડ-બેંક			
કુલ	56,20,000	કુલ	56,20,000

વધારાની માહિતી :

(1) કંપનીની સત્તાવાર શેરમૂડી, 15,000 ઇક્વિટી શેર દરેક રૂ.100 નો લેખે છે. (2) આખર સ્ટોકની કિંમત રૂ.2,80,000. (3) 10% રીડીમેબલ ડિવેન્ચર તા.31-3-2026 ના રોજ પરત કરવાના છે. (4) જમીન-મકાન પર 5%, પ્લાન્ટ-યંત્રો પર 10% અને વાહનો પર 20% ધસારો ગણો. (5) દેવાદારો પર 5% ધાલખાધ અનામત ગણો. (6) કરવેરા જોગવાઈ 40% કરો. (7) સામાન્ય અનામત ખાતે રૂ. 40,000 લઈ જવા. (8) ડિરેક્ટરોએ ઇક્વિટી મૂડી પર 10% ડિવિડન્ડની ભલામણ કરી છે.

અથવા

અ લિ. અને બ લિ.નું સંયોજન તા. 31/03/20 ના રોજ કરવામાં આવે છે. આ માટે અ લિ., બ લિ.નો ધંધો લઈ લે છે. આ તારીખે બંને કંપનીઓના પાકા સરવૈયા નીચે મુજબ છે.

31/3/20 ના રોજના પાકા સરવૈયા

વિગત	અ લિ. (રૂ.)	બ લિ. (રૂ.)
કાયમી મિલકતો (A)	12,65,000	7,20,000
ચાલુ મિલકતો બાદ;	7,15,000	6,00,000
ચાલુ જવાબદારીઓ	1,30,000	1,00,000
(B)	5,85,000	5,00,000
કુલ (A + B)	18,50,000	12,20,000
નાણા પ્રાપ્તિ		
ઈ. શેરમૂડી રૂ. 10 ના એક	10,00,000	6,00,000
12% પ્રે. શેરમૂડી (દરેક શેર રૂ. 100)	4,40,000	3,40,000
સા. અનામત	3,10,000	2,10,000
જવાબદારીઓ (14% ના ડિબેન્ચર)	1,00,000	70,000
કુલ	18,50,000	12,20,000

અ લિ. એ બ લિ.નો ધંધો તા. 1/4/20 ના રોજ લઈ લીધો. અ લિ. એ ખરીદ કિંમત નીચે મુજબ ચૂકવી:

- (1) રૂ. 10 નો એક એવા 70000 ઇક્વિટી શેર બ લિ. ના ઇક્વિટી શેરહોલ્ડરો માટે આપ્યા.
- (2) બ લિ. ના પ્રેફરન્સ શેરહોલ્ડરોને 10% ના પ્રીમિયમ નાણા ચુકવવા રૂ. 100 નો એક એવા 14% ના પ્રેફરન્સ શેર આપ્યા.
- (3) બ લિ. ના ડિબેન્ચરોને અ લિ. ના તેટલી જ સંખ્યાના ડિબેન્ચરોમાં ફેરવી નાખ્યા.

સંયોજન પછીનું અ લિ.નું તા. 1/4/20 ના રોજનું પાકું સરવૈયું બનાવો.

પ્રશ્ન-4 નાણાકીય પત્રકોનો અર્થ આપી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ સમજાવો.

અથવા

સહજ વીજ કંપનીની તા. 31-03-19ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની નીચેની માહિતી પરથી ભારતીય કંપનીધારા 2013ની જોગવાઈ મુજબ નિયત ફોર્મમાં નફા-નુકસાનનું પત્રક તૈયાર કરો:

વિગત	રકમ (રૂ.)
જાળવણી વિભાગના ઈજનેરનો પગાર	96,000
વિતરણ વિભાગના ઈજનેરનો પગાર	72,000
મિલકતનો ઘસારો તથા માંડી વાળેલ રકમો	2,97,200
પાવર ખરીદી	5,10,800
ટ્રાન્સફોર્મરના સમારકામ ખર્ચ	42,000
ઘાલખાધ	30,000
પરચૂરણ આવકો	8,000
જાહેર દીવાલ્લતીનું સમારકામ	79,200
ગ્રેજ્યુઈટી	1,20,000
ચાલક બળના હેતુ માટે વીજળીનું વેચાણ	15,20,000
કાનૂની ખર્ચ	60,000
ઓડીટ ફી	48,000
સ્ટાફ કલ્યાણ ખર્ચ	3,88,000
કર જોગવાઈ	2,40,000
ભાડું ચૂકવેલ	34,000
દીવાલ્લતી માટે વીજળીનું વેચાણ	12,00,000
વીજ સલામતી સંરક્ષણ નિભાવ ખર્ચ	2,00,000
વીજ વેચાણમાં સરકારી સબસિડી	20,000
વહીવટી સ્ટાફ પગાર ભથ્થાં	9,60,000
મીટર ભાડું	32,000
બેન્ક ચાર્જીસ	10,000
ખાસ કરાર હેઠળ વીજળીનું વેચાણ	6,00,000
ગુજરાત ઉર્જા વિકાસ નિગમને વીજ વેચાણ	12,00,000
રિએક્ટિવ એનર્જી ચાર્જીસ	2,00,000
ટર્મ લોનનું ચૂકવેલ વ્યાજ	44,000

પ્રશ્ન-5 (અ) ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ ત્રણ)

09

1. ફોરેન્સિક હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્વ.
2. કાર્બન ક્રેડીટ હિસાબી પદ્ધતિનું મહત્વ.
3. ERPનું કાર્યક્ષેત્ર
4. વીમા અંગેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો
5. હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ

(બ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

05

1. ભારતમાં હિસાબી પદ્ધતિ માટે કઈ વ્યવસાયી સંસ્થા છે?
A IRDA B ICAI C SEBI D એક પણ નહિ
2. સામાન્ય સ્વીકૃત નામા પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો એટલે.....
A IFRS B GAAP C ASB D ICAI
3. આપણા દેશમાં વીમાના ધંધાનું નિયમન દ્વારા કરવામાં આવે છે.
A મધ્યસ્થ સરકાર B ઈરડા C સેબી D એકેય નહિ
4. જાહેર હિતમાં રિઝર્વ બેન્કે સુચવેલા સ્પેશિયલ ઓડિટ અંગેનો ખર્ચ ભોગવે છે.
A રિઝર્વ બેંક B ભારત સરકાર C બેન્કિંગ કંપનીઓ D RBI
5. _____ પદ્ધતિમાં એક જ પાકું સરવૈયું હોય.
A ટ્રિલેખા B એકલેખા C બંને D એકપણ નહીં
